

Evaluatie driekwart jaar tijdelijke noodopvang asielzoekers in Oirschot

In december 2022 evalueerde de gemeente Oirschot, samen met het COA, de aanwezigheid van de tijdelijke noodopvanglocatie asielzoekers aan de Oerlesedijk 1 (voormalige kliniek Rodersana). Op basis van deze evaluatie besluit het gemeentebestuur of de noodopvanglocatie verlengd wordt met nog maximaal één jaar.

De evaluatie richt zich primair op de vraag in hoeverre er – als direct gevolg van de aanwezigheid van een opvanglocatie in Oirschot – sprake is van een verzwaring in de aanpak van incidenten in de openbare ruimte, respectievelijk een verzwaring van de inzet van ambtelijke en politionele capaciteit.

Een korte terugblik

Van 19 mei tot en met 5 juni 2022 zijn alle asielzoekers aangekomen op de tijdelijke noodopvanglocatie. Deze tijdelijke opvanglocatie biedt ruimte aan maximaal 150 personen met een kansrijke status. Naast de 40 AMV'ers (alleenstaande minderjarige vreemdelingen) verblijven er voornamelijk gezinnen met kinderen. Veruit de meeste gezinnen hebben een verblijfsvergunning en mogen dus in Nederland blijven. Zij zijn in afwachting van een definitieve woning in een gemeente in Nederland.

Het college heeft op 1 november 2022 besloten toestemming te geven voor de uitbreiding van het aantal AMV'ers) van 25 naar 40 personen. Uit het oogpunt van openbare orde en veiligheid, zorg en onderwijs waren er geen zwaarwegende bezwaren die uitbreiding in de weg stonden. Wel gaven wij enkele randvoorwaarden en verbeterpunten mee die ook in deze evaluatie meegenomen worden.

Hoe ziet de feitelijke evaluatie eruit?

In de Bestuursovereenkomst, artikel 6, is beschreven welke gegevens het COA aanlevert voor de evaluatie:

- a) Aantal incidenten op de noodopvanglocatie
- b) Geregistreeerde meldingen en klachten inclusief de wijze van afdoen
- c) Overzicht van de wijze van invulling van de dagbesteding op de locatie
- d) Communicatie met omwonenden
- e) Aantal medewerkers en vrijwilligers op de locatie

Daarnaast zijn de volgende onderwerpen aan de evaluatie toegevoegd:

1. Zelfredzaamheid en integratie
2. Onderwijs
3. Kindvriendelijke ruimte op de locatie
4. Digitale voorzieningen
5. Zorg en Welzijn
6. Werk en Inburgering
7. Toewijzen statushouder aan Oirschot

a. Aantal incidenten op de noodopvanglocatie

Hoewel er op de locatie een aantal kleine incidenten zijn geweest, is de inzet van politieondersteuning beperkt gebleven. Kleine incidenten zijn bijvoorbeeld het “expres” af laten gaan van het brandalarm, een handgemeen tussen bewoners of verbale agressie onderling.

Het “expres” indrukken van het brandalarm heeft grote gevolgen zoals de ontruiming van het pand en het uitrukken van de brandweer. Hierop is extra voorlichting door het COA gegeven door de film “schipholbrand” te tonen en geldt er nu een boetemaatregel voor de bewoners. De automatische doormelding naar de brandweer is inmiddels aangevuld met direct telefonisch contact met de meldkamer. En er zijn goede afspraken gemaakt om de veiligheid te waarborgen.

Een handgemeen of verbale agressie tussen bewoners wordt door het personeel van het COA, in samenwerking met het beveiligingsbedrijf Trigion, opgepakt en afgehandeld. Daarnaast wordt ongeoorloofd afwezig zijn van een AMV'er altijd gemeld aan de politie. Er is tot nu toe twee keer een ambulance opgeroepen.

b. Geregistreerde meldingen en klachten inclusief de wijze van afdoen

Er is bij het COA een klacht binnengekomen van een inwoner die aangeeft dat er rondom sportaccommodaties vaak wat jongeren rondhangen en soms daarbij foto's nemen. Deze klacht is serieus opgepakt door het team en in samenspraak met de sportcoach zijn ook sportclubs hierover bevestigd. Bij deze uitvraag wordt dit door de sportclubs niet herkend. Jongeren worden door het COA actief begeleid in gedrags- en spelregels en krijgen de gezinnen training “Kennis van de Nederlandse maatschappij”, waarbij – zo gaan wij in Nederland met elkaar om - ook zeker een onderdeel is.

De locatiemanagers overleggen wekelijks met de projectleider van de gemeente. Hierin worden alle lopende zaken besproken, als ook eventuele zaken/incidenten die zich in die week hebben voorgedaan. Daarnaast is er regelmatig een veiligheidsoverleg.

c. Overzicht van de wijze van invulling van de dagbesteding op de locatie

Er is een zeer divers aanbod van activiteiten voor volwassenen en jongeren op de COA locatie (zie totaaloverzicht in Bijlage). Dagbesteding bestaat voor de AMV'ers en kinderen van de gezinnen voornamelijk uit het naar school gaan. 's Avonds zijn er educatieve en recreatieve activiteiten, maar zeker ook gewoon gezellige film of tv momenten. Er is een jongerenraad en er wordt actief aan zelfredzaamheid gewerkt. Er is een sportinstructeur actief op de locatie die sportactiviteiten onderneemt met bewoners. Daarnaast wordt er op locatie door een docent NT2 onderwijs gegeven aan de ouders.

d. Communicatie met omwonenden

COA en gemeente organiseren samen regelmatig omwonenden-overleggen. Daarnaast komen de directe burens regelmatig even langs op de locatie. Er zijn bijvoorbeeld goede contacten met Stoeterij de Breidablik in de voorbereiding naar de WK IJslandse paardenwedstrijden van augustus 2023. De Open Burendag in september 2022 bracht meer dan 400 bezoekers naar de locatie.

e. Aantal medewerkers en vrijwilligers op de locatie

- Team AMV bestaat uit 25 medewerkers;

- Team regulier bestaat uit 13 medewerkers;
- Externe inhuur van Trigion is er voor de beveiliging en voor de schoonmaak via Asito;
- Er zijn 5 vrijwilligers op de locatie t.b.v. ondersteuning bij de Nederlands les, jeu de boules en overige activiteiten.

Extra punten die zijn toegevoegd aan de evaluatie:

1. Zelfredzaamheid en integratie

Het COA wil graag hun (jonge) bewoners en gezinnen meer in de gelegenheid stellen om mee te kunnen doen aan activiteiten in de gemeente Oirschot. Hierbij is aandacht voor deelname aan sport (voetbal en fitness) en ook een fietsenproject. Ook worden projecten van WIJzer voor jongeren doorgegeven aan het COA. Denk hierbij aan Carnavalstent en jeugdhonk in Spoordonk.

Voor het onderwijs op de basisschool en in de voor- en voerschoolse educatie is het streven om bewoners zo veel mogelijk te stimuleren om hun kinderen zelf naar school te brengen. Het streven is dat bewoners binnen 1 maand na binnenkomst op de locatie hun kinderen zelfstandig kunnen brengen. Omdat er veel doorstroom is en er relatief veel bewoners nieuw in Nederland zijn, is dit nu nog moeilijk en wordt er ondersteuning geboden middels taxi vervoer.

Op dit moment worden de jongeren die naar het voortgezet onderwijs (Pius X en Stedelijk College) gaan door het COA met een bus daarnaartoe gebracht en daarmee is het leerlingenvervoer voor het voortgezet onderwijs op schooldagen gegarandeerd. Daarnaast volgen alle jongeren binnen 3 maanden na aankomst op de locatie Oirschot een training om te leren te reizen met het openbaar vervoer.

2. Onderwijs

Iedere jongere heeft recht op onderwijs en het uitgangspunt is dat alle leerplichtige jongeren naar school gaan. Als echter bij aankomst van een jongere al bekend is dat deze weer snel vertrekt naar een andere opvang, dan kan daar vanaf geweken worden (aanbod op maat). Hierdoor ontstaat rust in het dagelijks ritme van de jongeren, ook in de klas. Er zijn dan minder in- en uitstroombewegingen. Er is in de regio een grote toestroom van nieuwe leerlingen als gevolg van extra AZC's die er bij (gaan) komen. Het brede beeld is dat de grens op de Voortgezet Onderwijs scholen zo goed als bereikt is en er dus een aanmeldstop is of dreigt i.v.m. het tekort aan docenten. De 15 nieuwe AMV'ers, die n.a.v. de recente uitbreiding van de noodopvang in Oirschot zijn geplaatst, konden gelukkig snel terecht op het Summa College. Ze zijn begonnen met 3 dagen onderwijs en na de kerstvakantie gaat er 5 dagen onderwijs plaatsvinden. In de Nieuwkomersklas van de Linde in Oirschot is op dit moment voor de basisschoolkinderen de maximale capaciteit nog niet bereikt. Kleuters worden ingeschreven bij de Linde, AvontuurRIJK of de Plataan.

Scholen geven aan dat leerlingen soms moe en gestrest zijn en slecht slapen (door volle kamers, alarm dat afgaat, vechtpartijen etc.). Dit probleem is bekend bij het COA. Er is aandacht voor, maar sommige zaken zijn nog moeilijk te veranderen.

De centrale bereikbaarheid van het COA is een aandachtspunt. Soms wordt er als scholen bellen niet opgenomen en dat is lastig wanneer er acute zaken spelen rondom ziekte of vervoer.

3. Kindvriendelijke ruimte op de locatie

Unicef gaat op 20 december 2022 vier vrijwilligers trainen, die het spelen van de kinderen (4-12) in de kindvriendelijke ruimte gaan begeleiden. Dit is een gemeenschappelijk project van WIJzer, COA en Unicef. WIJzer heeft vrijwilligers geregeld, die een vrijwilligersovereenkomst krijgen van het COA en heeft via de dorpsondersteuner het speelgoed aangeleverd. De verwachting is dat ze starten in januari 2023, op de woensdagmiddag tussen 15.00 en 17.00 uur.

4. Digitale voorzieningen

Er zijn recent 4 laptops aangeschaft. Deze moeten nog ingeregeld worden en de bewoners moeten nog uitleg krijgen over hoe ze deze kunnen gebruiken. Als dit alles goed gaat en er blijkt veel vraag naar te zijn, kan dit mogelijk uitgebreid worden.

5. Zorg en Welzijn

Gezondheids Zorg Asielzoekers (GZA) heeft op de COA opvanglocatie een gezondheidscentrum waar de asielzoekers terecht kunnen voor een afspraak met een zorgprofessional zoals de doktersassistent, verpleegkundige, POH-GGZ of huisarts. WIJzer wordt, waar nodig, vroegtijdig ingezet bij ondersteuningstrajecten (jeugdhulp) en wordt preventief ingeschakeld zodat alle ondersteuning die zij kunnen bieden, beter benut wordt.

WIJzer ondersteunt het COA ook door mee te denken rondom participatie van inwoners. Zij ondersteunen de gezinnen en de AMV'ers. Een van de voorbeelden is voor de gezinnen. Er komt een huiskamer voor de jongere kinderen van 0 tot 12 jaar oud. Dit wordt in samenwerking gedaan met UNICEF en de vrijwilligers van team WIJzer, dames van de taallessen maar ook van de vrouwengroep.

De AMV'ers komen iedere maandag naar De Kemmer in Oirschot voor een zaalvoetbaltoernooi. Dit wordt in samenwerking met sportcoach COA en jongerenwerk gedaan. COA en WIJzer zijn op dit moment in gesprek met de voetbalclub Oirschot Vooruit. Mogelijk gaan zij daar meetrainen met de reguliere jongeren.

6. Werk en Inburgering

Aangezien een groot deel van de bewoners statushouder is, is het extra van belang om werk/inburgering zo snel mogelijk op te starten. Hierbij is het zeer wenselijk dat de statushouders gekoppeld worden aan gemeenten in de regio. Sinds kort is er een partij actief om statushouders te matchen met werkgevers. Het is belangrijk om hier afspraken over te maken, zodat dit goed aansluit op de Wet inburgering 2021.

7. Toewijzen statushouder aan Oirschot

In de bestuursovereenkomst staat dat het COA zich inspant om bewoners op de opvanglocatie die een positieve beschikking ontvangen, ook als statushouder toe te wijzen aan de gemeente Oirschot. Dit toewijzen blijkt in de uitvoering echter moeilijk realiseerbaar omdat Oirschot een kleine noodlocatie is en hierdoor beperkt is in plaatsingsmogelijkheden. Desondanks is de afdeling plaatsing van het COA wel gevraagd om, op

het moment dat er een nieuwe vergunninghouder wordt geplaatst, zich in te spannen om iemand te plaatsen die ook aan Oirschot is gekoppeld.

Dit plaatsen hangt echter van vele factoren af, zoals het feit dat plaatsing van gezinnen bij voorkeur plaats vindt in een vakantie zodat kinderen niet zo maar midden in een schoolperiode van school wisselen. Op het moment dat er een gezin uitstroomt, is plaatsing van een nieuw gezin vervolgens afhankelijk van de grootte en/of samenstelling van een gezin en beschikbare ruimte op deze locatie. Er worden geen bedden "vrijgehouden". Plaatsing op een noodlocatie is daarmee afhankelijk van de beperkte mogelijkheden op "dat" moment. Instroom van (nog) niet schoolgaande kinderen of onlangs binnen gekomen via de aanmeldlocatie (al dan niet hervestigers) in Ter Apel is daardoor vaak passender.

De gemeente heeft hier weinig tot geen invloed op. De spreidingswet van de staatsecretaris geeft hier wel richting aan door veel meer locaties, al dan niet kleinschalig, aan gemeenten te koppelen. Dit maakt plaatsing in de regio daarmee makkelijker en eenvoudiger.